

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

“ЗАТВЕРДЖУНО”
Декан Факультету педагогіки і психології
В. І. Бондар
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ

освітнього ступеня бакалавра

галузь знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація
шифр за навчальним планом ПП1.5

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми “Методика навчання образотворчого мистецтва в шкільній та позашкільній освіті”, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова від “ ____ ” _____ 20__ __ року, протокол № _____

Розробники програми: Руденко І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва НПУ імені М. П. Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва
“ ____ ” _____ 20 _____ року, протокол № _____

Завідувач кафедри

_____ (Шевнюк О. Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис дисципліни
Шифр дисципліни ПП1.5

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 02 — Культура і мистецтво	Кількість кредитів — 9		Методи навчання: - пояснювально-ілюстративний; - проблемно-пошуковий; - мультимедійний; - фасилітації; - моделювання, доповідь, творче завдання
Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.	Загальна кількість годин		
	<i>Денна</i> — 270	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень: бакалавр	Лекції		
Нормативна	50		
	Семінарські (практичні) заняття		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом — 2, 3	65		Форма поточного контролю: - тестування; - оцінювання практичних завдань.
	Лабораторні заняття		
Семестр — IV, V, VI	Індивідуальні заняття		
Тижневе навантаження (год.): аудиторне — 2,3; самостійна робота — 2,3	Самостійна робота		
	155		
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС		
Мова навчання — українська	1:1,2		Форма підсумкового контролю: - залік; - екзамен письмовий.

Предмет вивчення навчальної дисципліни

Методика художньої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки — педагогіка і психологія вищої освіти, педагогічна творчість, теорія й історія образотворчого мистецтва, рисунок, живопис, кольорознавство, композиція, декоративно-прикладне мистецтво, сучасні інформаційні технології.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета спрямована на навчання студентів до педагогічної діяльності вчителем образотворчого мистецтва, викладачем початкового спеціального мистецького закладу, керівником студії художньої творчості;

- формування творчої активності у випускників педагогічних навчальних закладах;
- виховання компетентнісного педагога.

Завдання курсу: засвоєння студентами специфіки та закономірностей методики художньої освіти.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

№з/п	Компетентності	Програмні результати навчання
1	K06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПР02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
2	K24. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих загальноосвітніх і спеціалізованих художніх навчальних закладах, добирати та використовувати ефективні методики та педагогічні технології для організації навчально-виховного процесу з інваріативних та варіативних предметів художнього спрямування.	ПР12. Враховувати психологічні особливості людей у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.
4	K25. Здатність залучати дітей і молодь до художньо-творчої активності, проектувати, організовувати, проводити навчальний процес з образотворчого мистецтва в позашкільних інституціях.	ПР18. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.
5	K20. Здатність використовувати професійні знання у практичній педагогічній діяльності.	ПР20. Застосовувати педагогічні теорії, ефективні методи та технології у практичній діяльності з метою оптимізації педагогічної взаємодії з учнями у процесі художнього навчання і виховання
6	K14. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення. враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.	ПР11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, педагогічної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним умовам для якісного виконання роботи.
	K09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться **9** кредитів ЄКТС **270** годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Ауд.	Лекції	Сем. (прак.)	Індивід. заняття	СРС	Ауд.	Лекції	Сем. (прак.)	Індивід. заняття	СРС
	Методичні основи навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі										
1	Історія методів навчання образотворчого мистецтва.		4	4		10					
2	Теоретичні засади навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.		4	4		10					
3	Зміст навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.		4	4		11					
4	Методи і форми навчання		4	5		10					

	образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.									
5	Моніторинг і контроль успішності на уроках образотворчого мистецтва.		2	4		10				
Разом за змістовий модуль 1		90	18	21		51				
Методи проведення занять з образотворчого мистецтва на різних ступенях шкільного навчання (початкова та основна школа).										
6	Натюрморт в побуті людини.		2	4		10				
7	Пейзаж як відображення довкілля.		2	6		10				
8	Образ людини на портреті.		2	4		10				
9	Тематична композиція.		6	4		12				
10	Архітектура — мистецька спадщина людства.		4	4		10				
Разом за змістовий модуль 2		90	16	22		52				
Методи проведення занять за основними навчальними проблемами										
11	Формування навичок передачі реальної форми предметів в об'ємі та на площині, формування конструктивних умінь та образотворення.		4	6		12				
12	Навчання основам кольорознавства, перспективним методам побудови простору. Формування умінь та технічних навичок роботи з кольором.		4	6		12				
13	Навчання основам структурної побудови композиції та вираження її емоційно-сислового задуму. Закони композиції в дизайні та декоративно-прикладній діяльності.		4	4		12				
14	Особливості навчання образотворчого мистецтва в позаурочній, позакласній роботі та позашкільних навчальних закладах.		4	6		16				
Разом за змістовий модуль 3		90	16	22		52				
Всього за модулями		270	50	65		155				

IV. Зміст дисципліни

Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
	Всього	Лекцій
Модуль 1. Методичні основи навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі	270	18

<p>Тема 1. Історія методів навчання образотворчого мистецтва.</p> <p>Метод навчання як історична категорія. Навчання образотворчого мистецтва в період первісного ладу. Система освіти в Стародавньому Єгипті. Система освіти в Стародавній Греції. Система освіти в Стародавньому Римі. Методи навчання в добу середньовіччя. Мистецька освіта епохи Відродження. Становлення академічної системи художньої освіти в XVI-XVII століттях. Удосконалення академічної школи художньої освіти в XVIII столітті. Мистецька освіта в XIX столітті. Реформаторська художня педагогіка на рубежі XIX–XX століття.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Ростовцев Н. Н. Методика изобразительного искусства в школе. Учеб. для студ. худож.-граф. фак. пед. ин-тов. Москва, 2000. 3-е изд., доп. и перераб. 256 с.</p> <p>Молева Н. М. Выдающиеся русские художники-педагоги. Кн. для учителя. Москва, 1991. 2-е изд., доп. 416 с.</p> <p>Молева Н. М., Белютин Э. М. Педагогическая система Академии художеств XVIII века. Москва, 1956. 540 с.</p>		4
<p>Тема 2. Теоретичні засади навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.</p> <p>Закономірності і принципи навчання образотворчого мистецтва. Завдання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах. інтеграційні курси, міжпредметні та метапредметні зв'язки. Педагогічні технології розвитку образотворчої діяльності</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Закон України “Про загальну середню освіту”. <i>Офіційний вісник України</i>. Київ, 1999. № 23. С. 4.</p> <p>Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007. 296 с.</p> <p>Новий Державний стандарт початкової освіти затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL : https://osvita.vmr.gov.ua/nova-ukracsnska-shkola</p> <p>Масол Л. М. Концепція і Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. <i>Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України</i>. Київ, 2004. № 10.</p> <p>Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.</p> <p>Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчителів. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. 256 с.</p>		4
<p>Тема 3. Зміст навчання образотворчого мистецтва в навчальних закладах різного типу.</p> <p>Зміст мистецької освіти. Зміст і структура програми “Образотворче мистецтво” та інтегративного курсу «Мистецтво». Навчально-методичне забезпечення занять з образотворчого мистецтва. Навчальні завдання основних розділів програми. Підручники з образотворчого мистецтва та мистецтва. Їх аналіз. Естетизація кабінету ОМ. Застосування ТЗН на заняттях.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва. Наук.-метод. посіб. За заг. ред.: Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. Кіровоград, 2013. URL : http://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041A==043E==043C==0430==0440==043E==0432==0441==044C==043A==0430=3A==041E=2E==0410=2E=3A=3A.html</p> <p>Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів :</p>		4

<p>музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс «Мистецтво». 5–9 клас. Масол Л. М., Коваленко О. Я., Сотська Г. І. та ін. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2017. 2-е вид. 32 с.</p> <p>Навчальна програма «Мистецтво». 1–4 клас. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/8.-mistecztvo-1-4-klas.doc</p> <p>Навчальна програма «Образотворче мистецтво». 1–4 клас. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/9-obrazotvorche-mistecztvo-1-4-klas.doc</p>		
<p>Тема 4. Методи і форми навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.</p> <p>Класифікація методів і форм навчання. Прийоми навчання. Вимоги до вибору форм, методів та прийомів навчання та їх характеристика. Педагогічна майстерність учителя образотворчого мистецтва.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007. 296 с.</p> <p>Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів, 2014. 292 с.</p> <p>Колякина В. М. Методика организации уроков коллективного творчества. Планы и сценарии уроков изобразительного искусства. Москва, 2004. 173 с.</p>		4
<p>Тема 5. Моніторинг і контроль успішності на уроках образотворчого мистецтва.</p> <p>Форми організації навчання. Характерні ознаки класноурочної та позакласної діяльності. Позаурочна та позакласна робота вчителя образотворчого мистецтва. Цілі та завдання занять образотворчого мистецтва. Календарно-тематичне планування. Особливості роботи в позашкільних закладах. Контроль та його види. Критерії оцінювання художніх робіт дітей.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (5-й клас). Київ, 2014. 24 с.</p> <p>Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (6-й клас). Київ, 2014. 24 с.</p> <p>Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. <i>Сучасний виховний процес. Сутність та інноваційний потенціал</i>. Матеріали звіт. наук.-практ. конф. ІПВ НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ, 2013. С. 139–141.</p> <p>Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.</p> <p>Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчителів. Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. С. 68–120.</p> <p>Полякова Г. А., Божко Л. І., Лейбіна О. О. та ін. Образотворче мистецтво : теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва : 1–7 кл. Навч.-метод. посіб. для вчителів. Харків, 2001. 160 с.</p> <p>Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Руденко І. В., Ничкало С. А. та ін. <i>Монографія</i>. Харків, 2015. URL: http://lib.iitta.gov.ua/9885/ ; http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9885</p>		2
<p>Змістовий модуль 2. Методика проведення занять з образотворчого мистецтва на різних ступенях шкільного навчання (початкова школа, основна школа).</p>		16

<p>Тема 6. Натюрморт в побуті людини. Методика навчання натюрморту. Тематичний, творчий натюрморт. Малювання з натури та за уявою. Характер практичних завдань (постановка з одним або двома предметами, з трьох або чотирьох предметів, багатопредметна з геометричних тіл за використання графіки, живопису, скульптури, декоративної обробки). Рекомендовані інформаційні джерела Гинсбург Н. Как рисовать натюрморт. Москва, 2004. 34 с. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982. 168 с.</p>		2
<p>Тема 7. Пейзаж як відображення довкілля. Методика навчання пейзажу. Малювання пейзажу з натури та за уявою. Завдання етюдів пейзажу в живописі. Види пейзажу (міський пейзаж, сільський, парковий, морський тощо). Характер практичних завдань (графічні, живописні, декоративні). Творчий пейзаж. Принципи побудови пейзажного зображення. Значення матеріалів і технік у зображенні пейзажу. Рекомендовані інформаційні джерела Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П.. Художні техніки у школі. Навч.-метод. посіб. для студ. худож.-графічн. фак-тів вузів. Київ, 1997. 312 с. Бесчастнов Н. П. Графика пейзажа. Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва, 2012. 301 с. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982. Чиварди Дж. Рисунок. Пейзаж. Методы, техника, композиция. Москва, 2002. 64 с.</p>		2
<p>Тема 8. Образ людини на портреті. Методика малювання людини. Формула портрету. Малювання з натури та за уявою. Методика побудови голови людини. Види портретів. Характер практичних завдань (графічні, живописні, скульптурні, декоративні). Зображення людини у русі та статично. Індивідуальне і типове в портреті. Образні портрети (шарж, карикатура, алегорія). Рекомендовані інформаційні джерела Гордон Луиза. Рисунок. Техника рисования фигуры человека в движении. Москва, 2004. 124 с. Красноголовець О. С. Основи скульптури. Навч. посіб. Київ, 2008. 171 с. Ковальов О. Є. Декоративно-прикладне мистецтво у школі 1–7 класи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми, 2006. 144 с. Рисуем портрет. Т. Н. Коровина. Харьков, 2011. 51 с. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навч. посіб. Київ, 2013. 258 с.</p>		2
<p>Тема 9. Тематична композиція. Методика навчання композиції. Поняття сюжету в композиції. Особливості композиції у дитячих малюнках. Ознайомлення учнів початкових класів із законами, правилами, прийомам композиції. Оволодіння учнями середніх і старших класів законам, правилам і прийомам композиції. Процес роботи над сюжетною композицією: ескіз, етюд, начерк, замальовки. Різноманітні засоби створення художнього образу на площині та в об'ємі. Рекомендовані інформаційні джерела Красноголовець О. С. Основи скульптури. Навч. посіб. Київ, 2008. 171 с. Кузин В. С. Рисунки, наброски, зарисовки. Москва, 2004. 232 с. Яремків М. М. Композиція. Творчі основи зображення. Навч. посіб. для вищ. навч. закл. освіти 1-2 рівня акредитації. Тернопіль, 2009. 2-ге вид. 112 с.</p>		6

<p>Тема 10. Архітектура — мистецька спадщина людства. Методи та прийоми макетування (паперопластика, конструювання, моделювання). Призначення архітектурних споруд (житлова, громадська, культова).</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела Алпатов М. В. Искусство. Живопись. Скульптура. Архитектура. Графика. Кн. для учителя. Москва, 1989. 4-е изд., испр. и доп. 228 с. Волкотруб І. В. Основи художнього конструювання : моделювання матеріалів і біоформ. Київ, 1982.</p>		4
<p>Змістовий модуль 3. Методи проведення занять за основними навчальними проблемами.</p>		16
<p>Тема 11. Формування зорового уявлення форми і відтворення її художніми засобами. Етапи засвоєння навчальної проблеми “форма, пропорції, конструкція” учнями середніх та початкових класів: 1. Передача характерних ознак абрису предметів та явищ довкілля: силует (виразний аспект форми); їх будова (конструктивні проблеми форми); пропорції (пропорційні співвідношення елементів предмета); 2. Передача об’єму об’єктів на основі закономірностей спостережуваної перспективи. Способи переробки реальних форм у декоративні. Створення казкових і фантастичних образів.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982. Ковальов О. Є. Декоративно-прикладне мистецтво у школі 1–7 класи. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми, 2006. 144 с.</p>		4
<p>Тема 12. Особливості зорового сприйняття простору. Особливості сприйняття і зображення простору учнями молодших та середніх класів. Правила формування навичок зображення простору в учнів різних вікових категорій. Відтворення умовної глибини простору на площині доперспективними методами, взаємне розташування предметів один відносно одного і спостерігача, освоєння просторових орієнтацій і уявлень при фризівій побудові простору, освоєння глибини (плановості) простору. Перспективні методи побудови простору, закони лінійної та повітряної перспектив. Особливості сприйняття і відображення кольору в образотворчій діяльності дітей. Навчальні завдання проблеми “колір”. Розвиток сприймання та використання виражальних та образно-естетичних можливостей кольору.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчителів. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. 256 с. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива. Москва, 2004. 82 с. Яньшин П. В. Психосемантика цвета. Санкт-Петербург, 2006. 368 с.</p>		4
<p>Тема 13. Дизайн та декоративна діяльність. Ознайомлення учнів початкових класів з декоративною діяльністю. Оволодіння учнями середніх класів елементами дизайну. Поняття стилізації, лінійного та кольорового ритмів, символів і знаків у дизайнерських та декоративних композиціях.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела Волкотруб І. В. Основи художнього конструювання : моделювання матеріалів і біоформ. Київ, 1988. 191 с. Ковальов О. Є. Декоративно-прикладне мистецтво у школі 1–7 класи. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми, 2006. 143 с. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя</p>		4

образотворчих дисциплін. Навч. посіб. Київ, 2013. 258 с.		
<p>Тема 14. Особливості навчання образотворчого мистецтва в позашкільних навчальних закладах.</p> <p>Особливості роботи в позашкільних навчальних закладах різного типу. Мистецькі уподобання учнів. Форми роботи, режим, різновікові групи, поглиблене вивчення образотворчого мистецтва. Специфіка занять.</p> <p>Рекомендовані інформаційні джерела</p> <p>Навчальні програми з позашкільної освіти. Київ, 2013. Офіційний веб-сайт Інститут модернізації змісту освіти. URL: http://iitzo.gov.ua/</p> <p>Формування мистецьких уподобань учнів основної і старшої школи на уроках мистецтва та в позаурочний час. <i>Монографія</i>. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В. Кропивницький, 2018.</p>		4

4.2 Плани семінарських (практичних) занять

Модуль 1 (21 год.)

Методичні основи навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі

1. Зміст і структура програм.

Мета: вивчення та аналіз інноваційних програм галузі “Мистецтво” для учнів 5-х–7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, сучасних програм для позашкільних навчальних закладів.

Завдання: реферативний огляд сучасних програм шкіл різного типу, розробка ілюстрованого календарно-тематичного плану на основі проаналізованих програм.

2. Форми, методи, засоби та прийоми навчання.

Мета: оволодіння різних форм, методів, засобів та прийомів навчання образотворчого мистецтва.

Завдання: мотивування дітей до уроку образотворчого мистецтва.

3. Урок як основна форма організації навчання.

Мета: опанування структури уроку образотворчого мистецтва.

Завдання: розробка уроку образотворчого мистецтва та моделювання його фрагменту.

4. Моніторинг і контроль успішності.

Мета: навчання формам, видам та критеріям оцінювання художніх робіт учнів, ознайомлення з особливостями позаурочної та позакласної роботи вчителя.

Завдання: розробити позаурочне або позакласне заняття, обрати технологію оцінювання художніх робіт учнів.

Рекомендовані інформаційні джерела

Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (5-й клас). Київ, 2014. 24 с.

Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (6-й клас). Київ, 2014. 24 с.

Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. *Сучасний виховний процес. Сутність та інноваційний потенціал*. Матеріали звіт. наук.-практ. конф. ПІВ НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ, 2013. С. 139–141.

Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.

Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчителів. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. С. 68–120.

Образотворче мистецтво. Теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва. 1–7 кл. Навч.-метод. посіб. для вчителів. Г. А. Полякова та ін.. Харків, 2001.

Модуль 2 (22 год.)

Методика проведення занять з образотворчого мистецтва на різних ступенях шкільного навчання (початкова та основна школа)

5. Методика навчання натюрморту.

Мета: опанування видів тематичного натюрморту та його послідовна побудова, визначення теми натюрморту відповідно вікових та навчальних можливостей дітей.

Завдання: розробка педагогічного малюнку до натюрморту.

6. Методика навчання пейзажу.

Мета: опанування видів пейзажу та засобів його створення.

Завдання: створення пейзажів з різною висотою лінії горизонту у різних техніках.

7. Методика навчання портрету.

Мета: опанування видами портретів, пропорцій голови та фігури людини.

Завдання: розробка педагогічного рисунку портрета та фігури людини.

8. Методика навчання тематичної композиції.

Мета: ознайомлення з особливостями композиції дітей різних вікових категорій та різноманітними сюжетами й художніми техніками створення образу на площині та в об'ємі.

Завдання: створити приклади різних композицій у різних художніх техніках.

Рекомендовані інформаційні джерела

Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982.

Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2006. 200 с.

Модуль 3 (22 год.)

Методи проведення занять за основними навчальними проблемами

9. Аналіз педагогічних умов підготовки та організації навчально-виховного процесу на уроках образотворчого мистецтва.

Мета: засвоєння перспективних побудов, кольору та об'єму дітьми різних вікових категорій.

Завдання: створити педагогічний рисунок побудови інтер'єру, екстер'єру, таблицю з трансформації реальних форм у декоративні;

10. Специфіка спостережень за учнями на уроках різної тематики в 1–9 класах.

Мета: ознайомитися роботою вчителя образотворчого мистецтва.

Завдання: аналіз роботи учителя образотворчого мистецтва та методів оцінювання творчих робіт дітей.

11. Захист методичного портфоліо “Організація та проведення уроків з образотворчого мистецтва”.

Мета: самопрезентація власних доробок.

Завдання: оформити та наповнити портфоліо практичними роботами .

Рекомендовані інформаційні джерела

Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.

Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посіб. для вчителів. Л. М Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. С. 68–120.

4.3 Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Форма звітності
1	Основи образотворчої грамоти	Замальовки предметів простої геометричної форми
2	Основи кольорознавства	Таблиця колірного кола з відтінками
3	Планування діяльності вчителя образотворчого мистецтва	Ілюстрований календарно-тематичний план
4	Формування в учнів початкових класів навичок передачі реальної форми предметів в об'ємі та на площині. Удосконалення цих навичок у підлітків.	Таблиці геометричних тіл у графічному та живописному вирішенні
5	Формування в дітей навичок формо- та образотворення, конструктивних умінь.	Таблиця з послідовними стадіями ліплення тварини та моделювання тварини з паперу

6	Методика малювання натюрморту, пейзажа, портрета, фігури людини.	Педагогічні рисунки
7	Розробка конспектів уроків з кольорознавства.	Конспект уроку з кольорознавства
8	Навчання дітей основам структурно-логічної побудови композиції, створення художнього образу.	Педагогічні рисунки казкових, мультиплікаційних, літературних героїв
9	Практичне ознайомлення з різноманітними художніми матеріалами, техніками і прийомами створення художнього образу на площині.	Таблиці з різними художніми техніками
10	Розробка методичного портфоліо.	Захист методичного портфоліо
11	Тренінгові практикуми моделювання уроків.	Демонстрація фрагменту уроку

V. Контроль якості знань студентів

5.1 Форми і методи поточного контролю

2-й курс — IV семестр		Бали
Виготовлення ілюстрованого календарного плану		25
Замальовки предметів простої геометричної форми		20
Розробка конспектів уроків		25
Виготовлення наочності до теми уроку		30
Поточний рейтинговий бал		100
Підсумковий рейтинговий бал — модульний контроль (тестове завдання)		100
3 курс — V семестр		
Розробка педагогічних рисунків натюрморту, пейзажа, голови та фігури людини.		60
Створення тематичних композицій з різною висотою лінії горизонту		40
Поточний рейтинговий бал		100
Підсумковий рейтинговий бал — залік		100
3 курс — VI семестр		
Розробка конспектів з кольорознавства.		30
Різнманітні художні техніки та прийоми виконання образотворчих завдань.		20
Розробка методичного портфоліо.		20
Тренінгові практикуми моделювання уроків		30
Поточний рейтинговий бал — залік		100
Підсумковий рейтинговий бал — екзамен		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ

	5 балів	4 бали	3 бали	0 балів
Оригінальність роботи — 33,3%	Студент самостійно працює над завданням, оригінально інтерпретує освітні явища, пропонує інноваційні педагогічні методи і технології	Студент частково самостійно працює над завданням, спирається на усталені наукові позиції, пропонує відомі та апробовані педагогічні методи та технології	Студент вирішує завдання за зразком, демонструє репродуктивне мислення, пропонує малоефективні педагогічні методи та технології	Студент вирішує завдання за ретельним керівництвом викладача, демонструє стандартизоване мислення, пропонує поверхові оцінки освітніх явищ
Технічне виконання	Студент досконало витримує весь спектр технічних прийомів	Студент у більшій мірі допускає помилки в реалізації	Студент однобічно витримує вимоги та послідовність	Студент допускає багато значних помилок у

роботи — 33,3%	виконання навчального завдання	техніки виконання навчального завдання	застосування техніки виконання завдання	використанні техніки виконання завдання
Дотримання методичного стилю та форми — 33,3%	Студент демонструє мовностилістичну грамотність у поставленому завданні, користується численними вітчизняними та зарубіжними джерелами для виконання завдання, робить обґрунтовані висновки, повністю дотримується вимог оформлення завдання	Студент допускає окремі мовностилістичні огріхи, користується лише вітчизняними джерелами для виконання завдання, частково обґрунтовує висновки, порушує не більше однієї вимоги оформлення завдання	Студент допускає численні мовностилістичні огріхи, використовує недостатньо джерел для виконання завдання, робить необґрунтовані висновки, порушує більш однієї вимоги оформлення завдання	Студент демонструє мовностилістичну безграмотність, використовує джерела для виконання завдання без посилань, ігнорує вимоги оформлення завдання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
65–69	D	задовільно	
60–64	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Методика художньої освіти»

Всього 270 год.: аудиторних — 115 год., лекції — 50 год., семінарські заняття — 65 год., самостійна робота — 155 год.

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Модулі	Модуль 1																
Лекції																	
Дати																	
Теоретичні розділи	Методичні основи навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі																
Теми лекцій	Тема 1. Історія методів навчання образотворчого мистецтва.			Тема 2. Теоретичні засади навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.			Тема 3. Зміст навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.			Тема 4. Методи і форми навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах.			Тема 5. Моніторинг і контроль успішності на уроках образотворчого мистецтва.				
Семінарські (практичні) заняття	Зміст і структура програм.									Форми, методи, засоби та прийоми навчання.			Урок як основна форма організації навчання. Моніторинг і контроль успішності.				
Організація самостійної роботи	Аналіз сучасних програм галузі «Мистецтво» та розробка на їх основі календарно-тематичного плану.									Планування діяльності вчителя образотворчого мистецтва.							
Самостійна робота	Виготовлення ілюстрованого календарного плану.									Замальовки предметів простої геометричної форми.		Розробка конспектів уроків.		Виготовлення наочності до теми уроку.			
Види контролю	Модульний контроль																
	ТЕСТ																

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Модулі	Модуль 2																
Лекції																	
Дати																	
Теоретичні розділи	Методика проведення занять з образотворчого мистецтва на різних ступенях шкільного навчання (початкова та основна школа)																
Теми лекцій	Тема 6. Натюрморт у побуті людини.			Тема 7. Пейзаж як відображення довкілля.			Тема 8. Образ людини на портреті.			Тема 9. Тематична композиція.			Тема 10. Архітектура — мистецька спадщина людства.				

Семінарські (практичні) заняття	Методика навчання тематичного натюрморту.	Методика навчання пейзажу.	Методика навчання портрету.	Методика навчання тематичної композиції.
Організація самостійної роботи	Оцінювання (тестові, практично-творчі завдання, анкетування). Форми, види, методи оцінювання. Тренінгові практикуми моделювання уроків.			
Самостійна робота	Методика малювання натюрморту, пейзажу, портрету.		Навчання дітей основам структурно-логічної побудови композиції, створення виразного художнього образу, виділення композиційних завдань як основних.	Практичне ознайомлення з різноманітними художніми матеріалами, техніками і прийомами створення художнього образу на площині.
Види контролю	ЗАЛІК			

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Модулі	Модуль 3														
Лекції															
Дати															
Теоретичні розділи	Методи проведення занять за основними навчальними проблемами														
Теми лекцій	Тема 11. Формування зорового уявлення форми і відтворення її художніми засобами.			Тема 12. Особливості зорового сприйняття простору.			Тема 13. Дизайн та декоративна діяльність.			Тема 14. Особливості навчання образотворчого мистецтва в позашкільних навчальних закладах.					
Семінарські (практичні) заняття	Аналіз педагогічних умов підготовки та організації навчально-виховного процесу на уроках образотворчого мистецтва.						Спостереження за учнями на уроках різної тематики в 1–9 класах та його аналіз.			Захист методичного портфоліо “Організація та проведення занять з образотворчого мистецтва”.					
Організація самостійної роботи	Розробка плану-конспекту уроків у 5–9 класах						Розробка плану-конспекту позаурочних заходів для учнів 5–9 класів								
Самостійна робота	Формування у дітей навичок передачі реальної форми предметів в об’ємі та на площині.			Формування у дітей навичок використання декоративної виразності кольору при роботі. Розробка конспектів та моделювання уроків з кольорознавства.						Тренінгові практикуми моделювання уроків. Аналіз змодельованого уроку					
Види контролю	ЗАЛІК														
	ЕКЗАМЕН ПИСЬМОВИЙ														

VII. Рекомендована література

Основна

1. Волкотруб І. В. Основи художнього конструювання. Моделювання матеріалів і біоформ Київ, 1982.
2. Кардашов В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2007. 296 с.
3. Ковальов О. С. Декоративно-прикладне мистецтво у школі 1–7 класи. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми, 2006. 144 с.
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ, 2006. 200 с.
5. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Київ, 1982.
6. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є. До проекту оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з мистецьких дисциплін без балів. *Сучасний виховний процес. Сутність та інноваційний потенціал*. Матеріали звіт. наук.-практ. конф. ІПВ НАПН України за 2012 рік. Івано-Франківськ, 2013. С. 139–141.
7. Красноголовець О. С. Основи скульптури. Навч. посіб. Київ, 2008. 171 с.
8. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі. Навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів, 2015.
9. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва в основній школі. Навч.-метод. посіб. для вчит. Київ, 2015. 124 с.
10. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Посібник для вчителів. Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, [Е. В. Белкіна], О. В. Калініченко, І. В. Руденко. Харків, 2006. С. 68–120.
11. Осьмак Т. В. Нариси з методики навчання образотворчого мистецтва у загальноосвітніх навчальних закладах. Методичні рекомендації. Київ, 2015.
12. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навчальний посібник. Київ, 2013. 258 с.
13. Ростовцев Н. Н. Методика изобразительного искусства в школе. Учеб. для студ. худож.-граф. фак. пед. ин-тов. Москва, 2000. 3-е изд., доп. и перераб. 256 с.

Допоміжна

1. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі. Навч.-метод. посіб. для студ. худож.-графічн. фак-тів вузів. Київ, 1997. 312 с.
2. Алпатов М. В. Искусство. Живопись. Скульптура. Архитектура. Графика. Кн. для учителя. Москва, 1989. 276 с.
3. Бесчастнов Н. П. Портретная графика. Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва, 2007. 368 с.
4. Власова В. Г. Образотворче мистецтво. Підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2015. 187 с.
5. Гинсбург Н. Как рисовать натюрморт. Москва, 2004. 34 с.
6. Гордон Луиза. Рисунок. Техника рисования фигуры человека в движении. Москва, 2004. 124 с.
7. Дмитриева Н. А. От древнейших времен по XVI век. Краткая история искусств. Москва, 1985. В 3-х вып. Вып. 1. 4-е изд. 320 с.
8. Естетизація навчально-виховного процесу в основній школі засобами мистецтва : наук.-метод. посіб. За заг. ред.: Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. Кіровоград, 2013. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/creators/041A043E043C04300440043E04320441044C043A04303A041E2E04102E3A3A.html>
9. Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (5-й клас). Київ, 2014. 24 с.
10. Железняк С. М. Образотворче мистецтво. Зошит для контролю знань (6-й клас). Київ, 2014. 24 с.
11. Железняк С. М., Ламонова О. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2013. 176 с.
12. Железняк С. М., Ламонова О. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2014. 192 с.
13. Железняк С. М., Ламонова О. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2015
14. Закон України “Про загальну середню освіту”. *Офіційний вісник України*. Київ, 1999. № 23. С. 4. 208 с.
15. Калініченко О. В., Сергієнко В. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 1 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2012. 144 с.
16. Калініченко О. В., Сергієнко В. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2012. 144 с.
17. Калініченко О. В., Сергієнко В. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 3 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2013. 144 с.

18. Калініченко О. В., Сергієнко В. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2015. 144 с.
19. Калініченко О. В., Масол Л. М. Образотворче мистецтво. Підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. Харків, 2013. 224 с.
20. Калініченко О. В., Масол Л. М. Образотворче мистецтво. Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. Харків, 2014. 224 с.
21. Колякина В. М. Методика организации уроков коллективного творчества : планы и сценарии уроков изобразительного искусства. Москва, 2002.
22. Коровина Т. Н. Рисуем портрет. Харьков, 2011. 51с.
23. Кузин В. С. Рисунки, наброски, зарисовки. Москва, 2004. 232 с.
24. Масол Л. М. Концепція і Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. Київ, 2004. № 10.
25. Молева Н. М. Выдающиеся русские художники-педагоги. Кн. для учителя. Москва, 1991. 2 изд., доп.
26. Молева Н. М., Белютин Э. М. Педагогическая система Академии художеств XVIII века. Москва, 1956. 540 с.
27. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс «Мистецтво». 5–9 клас. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2017. 32 с.
28. Норлинг Э. Объемный рисунок и перспектива. Москва, 2004. 82 с.
29. Образотворче мистецтво. Теорія навчання. Календарно-тематичне планування. Основні поняття образотворчого мистецтва: 1–7 кл. . Навч.-метод. посіб. для вчителів. Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна і др. Харків, 2001.
30. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін. Навч. посіб. Київ, 2009.
31. Поглиблене вивчення образотворчого мистецтва у 1–6-х кл. Метод. рек. Підгот. Є. А. Антонович, С. П. Свид, В. А. Шпільчак, відп. ред. С. П. Свид. Київ, 1990. 53 с.
32. Програма «Образотворче мистецтво» для загальноосвіт. навч. закл. 1–4 класи. Р. Т. Шмагало, Ж. С. Марчук, І. Б. Вачкова, та ін. *Мистецтво і освіта: наук.-метод. журнал*. Київ, 2012. № 1 (63). С. 8–13, № 2 (64). С. 6–9, № 3 (65). С. 7.–10. № 4 (66). С. 7–10.
33. Резніченко М. І., Трач С. К. Образотворче мистецтво. Підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль, 2012. 128 с.
34. Резніченко М. І., Трач С. К. Образотворче мистецтво. Підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль, 2013. 128 с.
35. Резніченко М. І., Трач С. К. Образотворче мистецтво. Підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль, 2013. 157 с.
36. Резніченко М. І., Трач С. К. Образотворче мистецтво. Підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль, 2015. 144 с.
37. Рубля Т. Є., Рубля І. А. Образотворче мистецтво. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ. Ірпінь, 2015. 208 с.
38. Смирнов Г. Б. Унковский А. Рисунок и живопись пейзажа. Москва, 1965. 59 с.
39. Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Руденко І. В., Ничкало С. А. та ін. *Монографія*. Харків, 2015. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/9885/> ; <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9885>
40. Федун С. І., Чорний О. В. Образотворче мистецтво. Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль, 2015. 208 с.
41. Формування мистецьких уподобань учнів основної і старшої школи на уроках мистецтва та в позаурочний час. *Монографія*. Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Ничкало С. А., Руденко І. В. Кропивницький, 2018.
42. Чиварди Дж. Рисунок. Пейзаж. Методы, техника, композиция. Москва, 2002. 64 с.
43. Яньшин П. В. Психосемантика цвета. Санкт-Петербург, 2006. 368 с.
44. Яремків М. М. Композиція. Творчі основи зображення. Навч. посіб. для вищ. навч. закл. Тернопіль, 2009.

Інформаційні ресурси:

1. Електронні версії підручників. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
2. Закон України “Про освіту” URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України “Про загальну середню освіту” URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
4. Концепція “Нова українська школа” URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>

5. Концепція розвитку педагогічної освіти
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>
6. Матеріали моніторингу якості початкової освіти
URL: <http://testportal.gov.ua/tag/monitoring-pochatkovoyi-osviti/>
7. Моніторинг якості початкової освіти
URL: <http://testportal.gov.ua/normatyvni-dokumenty-mdyapo/>
8. Навчальні програми 5–9 класи. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/>
9. Нормативна база. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/zahalna-serednya-osvita-normatyvna-baza/>
10. Професійний стандарт „Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти” URL: <https://www.msp.gov.ua/files/News/20180815/20180815.pdf>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688 “Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти”
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 “Про затвердження Державного стандарту початкової освіти”
URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
13. РОЗПОРЯДЖЕННЯ Кабінету Міністрів від 14 грудня 2016 р. № 988-р “Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року”
URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 2019 / 2020 н. р.